

İKV BİLGİ NOTU

AVRUPA KOMİSYONU İKLİM EYLEMİ 2024 İLERLEME RAPORU

Fırat Akan, İKV Uzman Yardımcısı

Aygen Torun, İKV Uzman Yardımcısı

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan “AB İklim Eylemi İlerleme Raporu 2024” 31 Ekim 2024’te yayımlandı.¹ Rapor, AB’nin emisyon azaltımı yolundaki ilerlemesini değerlendiriyor. AB, sera gazı emisyonlarını 1990 yılındaki sera gazı emisyonlarına kıyasla 2030 yılına kadar %55, 2050 yılına kadar ise tamamen azaltmayı hedefliyor. Hedeflere ulaşma konusunda üzerine düşeni yapmakla yükümlü olan AB üye ülkelerinin bu doğrultuda ulusal planlar ortaya koyması ve bu planları etkili bir şekilde uygulaması bekleniyor.

Rapor, Enerji Birliğinin Durumu Raporu’nu tamamlayarak emisyon azaltımı hedeflerine ulaşma konusunda kaydedilen ilerlemeyi değerlendiriyor. Raporun COP29 öncesinde yayımlanması ise AB’nin Paris İklim Anlaşması taahhütlerinde kaydettiği ilerlemeyi değerlendirmek için bir fırsat sunuyor. Bununla birlikte AB’nin hem ulusal hem de küresel düzeyde emisyon azaltımı için çalışmalarına devam etmesinin gerekliliğini de gözler önüne seriyor.

Rapor, AB’nin temel başarılarını ve iklim değişikliğiyle mücadeledeki son gelişmeleri ele alıyor. Hem tarihî emisyonlar hem de gelecek için emisyon senaryolarında her üye ülke için değerlendirmeler sunuluyor. Buna ek olarak AB politika ve önlemlerine, iklim finansmanındaki ilerlemelere ve iklim değişikliğine uyuma dair bilgi veriliyor.

Enerji Sektöründe Yenilenebilir Enerji

Raporda, AB’nin enerji sektöründe yenilenebilir kaynak kullanımını hızlandırmasının emisyon azaltımında önemli bir katkı sağladığı vurgulanıyor. Karbon emisyonlarındaki düşüşün temel nedeninin kömür ve doğal gaz kullanımındaki azalma olduğu, buna karşılık elektrik üretiminde artan yenilenebilir enerji payının iklim eyleminde kritik bir rol oynadığı belirtiliyor. 2023 yılında AB genelinde eklenen 55,9 gigawatt’lık güneş enerjisi ve 16,2 gigawatt’lık rüzgâr kapasitesi, enerji güvenliğini güçlendirirken emisyon azaltımına hizmet etti. Bu artış, enerji sektöründeki emisyonların %18’e kadar gerilemesini sağladı. Ayrıca, güneş ve rüzgâr enerjisindeki artış, elektrik üretiminde yenilenebilir enerji kaynaklarının %44,7’lik paya ulaşarak fosil yakıtların önüne geçmesiyle neticelendi.

Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) ile Sağlanan İlerleme

Raporda öne çıkan bir diğer başlık ise AB’nin Emisyon Ticaret Sistemi (*Emissions Trading System-ETS*). Rapora göre, ETS, iklim hedeflerine ulaşmada başarılı bir sınav verdi. 2023

¹ European Commission, “EU Climate Action Progress Report 2024”, 31.10.2024, https://climate.ec.europa.eu/document/download/d0671350-37f2-4bc4-88e8-088d0508fb03_en.

yılında ETS kapsamındaki emisyonlar, 2005 yılına kıyasla %47,6 oranında azaldı ve bu düşüş ağırlıklı olarak elektrik ve ısı üretiminde sağlandı. 2023 yılı itibarıyla ETS aracılığıyla elde edilen toplam gelir 200 milyar avroyu aşarken, yalnızca bu yıl 43,6 milyar avro gelir sağlandı. Bu gelirler, üye ülkelerin iklim projelerine, yenilenebilir enerji yatırımlarına ve enerji verimliliği çalışmalarına yönlendirilerek AB'nin çevresel hedeflerine ulaşmasını destekliyor. AB, ayrıca Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması'nı (*Carbon Border Adjustment Mechanism-CBAM*) aşamalı olarak devreye sokarak karbon sızıntısını önlemeyi sürdürüyor.

Bina ve Ulaşım Sektörlerinde Karşılaşılan Zorluklar

Raporda karbon emisyonlarındaki düşüşün yanı sıra AB'nin önündeki zorluklara da değiniliyor. AB'de enerji tüketiminin büyük bir bölümünü oluşturan bina ve ulaşım sektörlerinde emisyon azaltımı konusunda önemli sıkıntılar yaşanıyor. 2023 yılında binalarda yapılan enerji verimliliği yatırımları ile bu sektördeki emisyonlar %5,5 oranında azaldı; ancak, ulaşım sektöründe aynı ölçüde bir ilerleme sağlanamadı. Elektrikli araç kullanımını artırmaya yönelik düzenlemeler hayata geçirilmiş olmasına rağmen, deniz ve hava taşımacılığı gibi yüksek emisyonlu sektörlerde önemli bir gelişme kaydedilmedi. Örneğin, havacılık sektöründe emisyonlar %9,5 oranında artarak dikkat çekici bir yükseliş gösterdi. Toplamda ise tarım, ulaşım, küçük sanayi, binalar ve atık ile bağlantılı emisyonlar 2023 yılında %2 oranında azalma kaydetti. Bu sektörlerde ek düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu ise raporda tespit ediliyor.

Karbon Yutakları ve Arazi Kullanımı

AB, 2023 yılında karbon yutaklarını artırarak emisyon azaltım hedeflerine ulaşmayı hedefledi. Ormanlık alanlar ve arazi kullanımı (*land use, land-use change, and forestry-LULUCF*) sektöründe karbon emilimini artırma amacı korunurken, bu alanda %8,5 oranında net karbon yutağı artışı sağlandı. 2014-2022 yılları arasında bu sektördeki karbon yutakları azalış göstermesine rağmen 2023 yılında artışa geçti. AB'nin 2030 yılına kadar ek 42 milyon ton karbon dioksit eşdeğeri kadar sera gazı emisyonu azaltım hedefine ulaşmak için karbon emilimini daha da artırması gerekiyor. Bu hedefe ulaşıldığı takdirde AB'deki karbon emisyonları 310 milyon ton karbon dioksit eşdeğeri kadar düşüş yaşayabilir. Genel olarak AB'nin bu hedeflerine ulaşma yolunda olmadığı ifade ediliyor. Üye ülkelerin ulusal iklim planlarında bu sektörün rolünü güçlendirmesi öneriliyor. Bu alanda en iyi performans gösteren üye ülkelerin ise Romanya, İspanya ve Almanya olduğu belirtiliyor.

İklim Eyleminin Finansmanı

2021-2027 yılları arasında yeşil yatırımlara 658 milyar avro ayıran AB, bu finansman ile küresel ölçekte iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir etki yaratıyor. Ayrıca, AB, gelişmekte olan ülkelere yönelik iklim finansmanında lider konumunda bulunuyor. 2050 yılına kadar iklim nötrlüğüne ulaşmayı hedefleyen AB, bu doğrultuda enerji sistemi için yıllık ortalama 565 milyar avro yatırım yapılmasını öngörüyor. Ayrıca, ulaştırma sektöründe yapılacak yıllık yatırım ihtiyacı 2021-2030 dönemi için 785 milyar avro

seviyesinde tahmin ediliyor. Bu finansman gereksinimleri, kamu ve özel sektörün iklim geçişini finanse etmede birlikte hareket etmesini zorunlu kılıyor. Hâlihazırda AB, Sürdürülebilir Finans Taksonomisi gibi araçlarla özel sektörün sürdürülebilir faaliyetlere yönlendirilmesini sağlıyor. Ancak, raporda AB'nin 2024 itibarıyla sürdürülebilirlik sınıflandırmalarını daha şeffaf hâle getirmesi gerekliliği belirtiliyor.

Gelecek Tahminleri ve Hedefler

AB, COP28 BM İklim Değişikliği Konferansı'nda fosil yakıtların aşamalı olarak sonlandırılması ve yenilenebilir enerjinin yaygınlaştırılması için dünya genelinde daha iddialı adımlar atılması çağrısında bulunmuştu. COP29 öncesi yayımlanan bu rapor, mevcut iklim eylemi önlemleriyle AB'nin 2030 yılı için belirlediği %55 emisyon azaltım hedefine ulaşmasının zor olacağını gösteriyor. Mevcut projeksiyonlar, %43'lük bir azaltımı mümkün kılarken, bu açığı kapatmak için sektörler arasında daha fazla iş birliği ve uyum sağlanması gerektiği ifade ediliyor. Özellikle ulaşım ve sanayi sektörlerinde karbon emisyonlarını daha fazla azaltmak için yeni düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu kaydediliyor. Komisyon, 2040 yılı için belirlediği %90 emisyon azaltımı hedefine ulaşabilmek için tüm sektörlerde daha hızlı dönüşüm gereksinimini vurguluyor.